

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdusalil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOYIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG'I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILYI IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIYQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxiidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSİYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minovarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazhan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA.....	480
Alimova Oydin Baxtiyorovna	

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY	486
Qurbanov Feruz Baxramovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEKANIZMLARI	491
Xakimov Akbar Anvarovich	
XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB QUVVATLASHNING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH XUSUSIYATLARI	496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna	
ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL.....	503
Kurbonov Xayrilla	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА.....	508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	514
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ	520
Зарекеев Ажинияз Абатович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	527
Некова Фатима Борисовна	
DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING XALQARO AHAMIYATI.....	536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich	
“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI”	540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIVAVIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI.....	549
Primova Dilafuz To'liqinovna	
TO'QIMACHILIK SANOATINING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	556
Shoyimov Adiz Sadredinovich	
ISHLAB CHIQARISH KLASTERLARINING HUDUDIY INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	564
Turaeva Nargiza Rustamovna	
SAMARQAND VILOYATIDAGI HUDUDIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RESURS SALOHİYATINI INTEGRATSİYALASHGAN BAHOLASH METODLARI TAHLILI.....	570
Meliboyev Ibrohim	
VIDEO-ANALITIKA ASOSIDA YONG'IN XAVFSIZLIK TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	575
Shermuhhammad Mo'minov, Tojimirzayeva Xayrixon Abdushukur qizi	

DEVELOPMENT OF «GREEN» AGRICULTURAL SERVICES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	580
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NAMANGAN VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINING HUDUDIIY IXTISOSLASHUV DARAJASI	586
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
ELEKTR TA'MINOTIDAGI UZILISHLAR TUFAYLI YUZAGA KELADIGAN BEVOSITA VA BILVOSITA IQTISODIY YO'QOTISHLARNI HISOBLASH METODOLOGIYASI.....	593
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	598
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ 3.0: ПЕРЕХОД К ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ НАЛОГОВЫМ СИСТЕМАМ В УЗБЕКИСТАНЕ И СТРАНАХ СНГ	604
Дамир Рустамович Абдулов	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA HUDUDIIY SALOHIIYAT TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA MAHALLIIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINING INTEGRATSIYALASHGAN TAHLILI.....	609
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
AVTONOM ROBOTLASHGAN TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISH UCHUN HARAkatNI QAYD ETISH MA'LUMOTLARIGA ASOSLANGAN RAQAMLI EGIZAK PLATFORMASI	614
Fazluddin Xusnuddinov Zuxruddin o'g'li, Jamshid Inoyatxodjayev Shuxratullayevich, Jasurxo'ja Xolxo'jayev Muxtor o'g'li	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	620
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	626
Sabirova Nozima Normat qizi	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA AMALIYOTGA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	630
Meliqo'ziyeva Dilrabo Muxitdin qizi	
A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION, EDUCATION, AND TECHNOLOGY'S IMPACT ON IQ LEVELS ACROSS 63 COUNTRIES WORLDWIDE	635
Bahodirova Durdonaxon Tolib kizi, Abdullaxonova Dinora Xursandbek qizi	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INVESTITSIYALARNI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	641
Zavkiddinov Bobur Botirovich	
ANALYTICAL MODELING AND MATLAB-BASED SIMULATION OF A LINEAR ELECTROMAGNETIC ENERGY HARVESTER WITH A TOROIDAL MAGNETIC CORE	645
Abdullayev Mahmudjon Muhammedovich, Sobirov Shohjaxon G'anijon o'g'li	
JAHON NEFT-GAZ KOMPANIYALARINING MOLIIYAVIIY STRATEGIYALARI	655
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQAVIIY TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH KLASTERLARINI JORIY QILISH MEXANIZMLARI	662
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIIY TO'LOV TIZIMLARINI JORIY ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR.....	670
Abdusamatov Mamayusup Qulmonovich	
INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	677
Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna	

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ АКТИВОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	681
Г. Ч. Джавлиев	
TABIYIY POLIMER ASOSIDA ISHLAB CHIQILGAN BIO-MEMBRANALAR YORDAMIDA ICHIMLIK SUVINI TOZALASHNING ENERGIYA TEJAMKOR USULLARINI YARATISH	685
Ayubova Indiraxon Xamidovna, Ungarova Sohiba Isomiddinovna	
SSIQLIKAKKUMULYATORIDA FAZAVIY O'ZGARUVCHI MATERIALNI HISOBLASH GIDRODINAMIKASI USULLARIDAN FOYDALANIB MODELLASHTIRISH ORQALI TADQIQ QILISH	694
Mirzayev Mirfayz Salimovich, Hikmatov Behzod Amonovich, Sharifova Madina Sherali qizi	
BEVOSITA VA BILVOSITA SOLIQQA TORTISHNI EVOLYUTSION SHAKLLANISHINING NAZARIY VA HUQUQIY TAKOMILLASHUVI	700
Qodirov Bahodir Qudratovich	
A NEW VOCATIONAL PERSONALITY THEORY IN THE CHINESE CULTURAL CONTEXT: THEORETICAL CONSTRUCTION OF THE WBCP TEN-DIMENSIONAL MODEL	705
Wang Biao	
MINTAQA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH OMILLARI KONTSEPTSIYASI.....	715
Q.A. Musaxanov	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT KLASTERLARI RIVOJLANISHINING TO'GRIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR OQIMIGA TA'SIRI VA EMPIRIK TAHLILI.....	719
Ollokulova Feruza Mansurovna, Noraliyeva Gavhar Murodkulovna	
KAOLIN RUDALARINI BOYITISHNING SAMARALI USULLARINI ILMIY ASOSDA TADQIQ ETISH	724
Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Xojiyeva Muxlisa Obid qizi, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА И ПРЕДЛОЖЕНИЕ НОВЫХ МЕТОДОВ	731
Зафарбек О. Каюмов	
INVESTITSİYALARNI OSHIRISH ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	737
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	

INVESTITSIYALARNI OSHIRISH ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI

Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi.

atsardor494@gmail.com

Annotatsiya. Investitsiyalarni oshirish sharoitida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash va uni ilmiy asosda baholash muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini investitsiyalar hajmi va samaradorligi asosida baholash mezonlari tizimi ishlab chiqilgan. Xususan, aktivlar, daromadlar, moliyaviy mustaqillik va likvidlik ko'rsatkichlari asosida kompleks indikatorlar tizimi taklif etilib, investitsiyalarning moliyaviy natijalarga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, investitsiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish, daromadlar diversifikatsiyasini ta'minlash hamda moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish orqali oliy ta'lim muassasalarining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini mustahkamlash imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim muassasalari moliyaviy barqarorligi, investitsiyalarni baholash mezonlari, moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari tizimi, barqarorlik baholash mezonlari, investitsiyalar jozibadorligini oshirish.

Abstract. In the context of increasing investments, ensuring the financial stability of higher education institutions and its scientific assessment are of great scientific and practical importance. This article develops a system of criteria for assessing the financial stability of higher education institutions based on the volume and efficiency of investments. In particular, a system of complex indicators based on assets, income, financial independence and liquidity indicators is proposed, and the impact of investments on financial results is analyzed. Also, the possibilities of strengthening the long-term financial stability of higher education institutions by increasing the efficiency of investment use, ensuring income diversification, and improving financial management are substantiated.

Keywords: financial stability of higher education institutions, investment assessment criteria, financial stability indicator system, sustainability assessment criteria, increasing investment attractiveness.

Аннотация. В условиях роста инвестиций обеспечение финансовой стабильности высших учебных заведений и ее научная оценка имеют большое научное и практическое значение. В данной статье разработана система критериев оценки финансовой стабильности высших учебных заведений на основе объема и эффективности инвестиций. В частности, предложена система комплексных показателей, основанная на показателях активов, доходов, финансовой независимости и ликвидности, а также проанализировано влияние инвестиций на финансовые результаты. Обоснованы возможности укрепления долгосрочной финансовой стабильности высших учебных заведений за счет повышения эффективности использования инвестиций, обеспечения диверсификации доходов и совершенствования финансового управления.

Ключевые слова: финансовая стабильность высших учебных заведений, критерии оценки инвестиций, система показателей финансовой стабильности, критерии оценки устойчивости, повышение инвестиционной привлекательности.

KIRISH

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimini chuqur isloh qilish va uni zamonaviy talablar asosida rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida qaralmoqda. Mazkur jarayon iqtisodiyotning bilimga asoslangan modelga o'tishi, inson kapitalining sifat jihatidan yuksalishi hamda ta'limning jamiyat taraqqiyotidagi strategik ahamiyatining ortib borishi bilan bevosita bog'liqdir. Oliy ta'lim muassasalari faoliyatida kuzatilayotgan

institutsional o'zgarishlar ularning moddiy-texnik bazasini kengaytirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini jadallashtirish va ta'lim xizmatlari ko'lamini oshirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. "O'zbekiston-2030" strategiyasida keltirilganday investitsiyalar oliy ta'lim muassasalarining barqaror faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan asosiy moliyaviy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi¹.

Oliy ta'lim tizimiga jalb etilayotgan investitsiyalar turli manbalar orqali shakllanib, ular infratuzilmani rivojlantirish, ilmiy loyihalarni qo'llab-quvvatlash hamda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, investitsiyalar nafaqat moddiy resurslar hajmini oshiradi, balki yangi bilim va texnologiyalarni joriy etish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish va ta'lim sifatini yaxshilash imkonini ham yaratadi. Bu esa oliy ta'lim muassasalarining umumiy moliyaviy holatini mustahkamlash va ularning uzoq muddatli rivojlanish salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev 2025-yil 26-dekabr Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomada "...Oliygozlarning o'zida qoladigan mablag'larning 10 foizi ham inkubatsiya markazlarini rivojlantirishga yo'naltiriladi... Bundan tashqari, Markaziy bankda Fintex ofisi va Innovatsion xab tashkil etilib, unga Singapurdan mutaxassislar jalb qilinadi. Bu orqali yiliga 20-30 ta fintex startapni tashqi bozorga olib chiqish, ularga jami 1 milliard dollar investitsiya jalb etish imkoniyati yaratiladi...Umuman, vechur fondlar, startaplar, fintex kabi yangi moliyaviy instrumentlar bozorini rivojlantirish, bu sohadagi barcha ishtirokchilar huquqlarini qonun bilan kafolatlab qo'yish zarur."² Mazkur tashabbuslar doirasida yiliga bir necha o'nlab innovatsion loyihalarni xalqaro bozorlarga olib chiqish hamda ularga katta hajmdagi investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlarini yaratish ko'zda tutilmoqda. Shu bilan birga, vechur moliyalashtirish, startaplar va fintex kabi zamonaviy moliyaviy instrumentlar bozorini rivojlantirish, ushbu sohadagi ishtirokchilarning huquqiy himoyasini kuchaytirish muhim vazifa sifatida belgilangan. Oliy ta'lim muassasalarida investitsion faollikni oshirish, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish hamda ularning moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiluvchi muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Shu nuqtai nazardan, investitsiyalarni oshirish orqali oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish alohida ilmiy ahamiyat kasb etadi. Moliyaviy barqarorlikni baholash jarayoni faqat investitsiyalar hajmini aniqlash bilan cheklanmay, balki ularning iqtisodiy samaradorligini, daromad keltirish darajasini va moliyaviy oqimlarning uzluksizligini kompleks tahlil qilishni talab etadi. Shuningdek, investitsiyalarning natijadorligi ularning qanchalik oqilona taqsimlangani va boshqarilgani bilan ham bevosita bog'liqdir.

Mazkur yondashuv asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholashda bir qator muhim ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish zarur. Jumladan, aktivlar hajmi va ularning tuzilmasi, o'z mablag'lari ulushi, daromad manbalarining xilma-xilligi, investitsiyalar hajmi va ulardan olinayotgan iqtisodiy samaradorlik, shuningdek, moliyaviy mustaqillik va likvidlik darajasi asosiy baholash mezonlari sifatida qaraladi. Ushbu ko'rsatkichlar investitsiyalarning moliyaviy natijalarga ta'sirini aniqlash, resurslardan foydalanish samaradorligini baholash hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijada, investitsiyalarni oshirish va ularning samaradorligini tizimli baholash mezonlarini ishlab chiqish oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv nafaqat moliyaviy resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi, balki oliy ta'lim tizimining uzoq muddatli barqaror rivojlanishi, iqtisodiy samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliyaviy barqarorlik tushunchasi iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, turli ilmiy maktablar tomonidan turlicha talqin qilinadi. Biroq mazkur yondashuvlarni umumlashtirganda, moliyaviy barqarorlik iqtisodiy tizim yoki alohida subyektning uzluksiz faoliyat yuritish, moliyaviy resurslarni samarali boshqarish hamda uzoq muddatli rivojlanishni ta'minlash qobiliyati sifatida qaraladi. Milliy tadqiqotlarda ushbu tushuncha asosan xo'jalik yurituvchi subyektlar darajasida o'rganilib, ularning moliyaviy mustahkamligi, raqobatbardoshligi va rivojlanish salohiyatini ifodalovchi muhim ko'rsatkich sifatida talqin etiladi³. Shu bilan birga, O'zbekiston amaliyotida moliyaviy barqarorlik moliyaviy tizimning iqtisodiy ehtiyojlarni uzluksiz moliyalashtirish hamda turli tashqi va ichki ta'sirlarga bardosh berish qobiliyati bilan izohlanadi⁴.

Moliyaviy barqarorlikni baholash masalalari bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlarda ko'rsatkichlar tizimi muhim o'rin tutadi. Xususan, T.S. Malikov moliyaviy barqarorlikni baholashda umumiy va nisbiy ko'rsatkichlar

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158 son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston-2030" strategiyasi. <https://lex.uz/docs/6600413>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi 26.12.2025 <https://president.uz/oz/lists/view/8834>

3 Bekbayeva F.B. Analysis of the financial stability of an economic entity, "Innovations in Science and Technologies" ilmiy-elektron jurnali, 325-332 bb., <https://zenodo.org/records/15640368>.

4 [Moliyaviy barqarorlik haqida - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki](#)

tizimini qo'llashni taklif etib, u orqali subyektning moliyaviy mustaqilligi va kapital tuzilmasini aniqlash mumkinligini asoslaydi⁵. M.Q. Pardayev va B.I. Isroilovlar esa moliyaviy barqarorlikni o'z mablag'lari va umumiy moliyaviy resurslar o'rtasidagi nisbat orqali aniqlash mumkinligini ta'kidlaydi⁶. Mazkur ilmiy yondashuvlar moliyaviy barqarorlikni baholashda ko'rsatkichlar tizimining muhimligini asoslab bersa-da, ularning aksariyati umumiy xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatiga yo'naltirilgan bo'lib, oliy ta'lim muassasalarining o'ziga xos xususiyatlarini to'liq hisobga olmaydi. Xususan, oliy ta'lim muassasalarida daromad manbalarining ko'p tarmoqliligi, ilmiy va ta'lim faoliyatining uyg'unligi hamda investitsiyalarning uzoq muddatli qaytimi kabi jihatlar alohida yondashuvni talab etadi.

Xalqaro ilmiy adabiyotlarda investitsiyalar va ularning iqtisodiy samaradorligi masalalari keng yoritilgan. Klassik iqtisodiy nazariyada investitsiya qarorlarining shakllanishi kutilmalar va noaniqlik omillari G.M.Keyns⁷ tomonidan izohlangan, shuningdek, tavakkalchilik va noaniqlik tushunchalarining farqlanishi investitsiya faoliyatining mohiyatini tushinishda muhim ahamiyat kasb etishi F.Nayt⁸ tomonidan tavsiflangan. Zamonaviy yondashuvlarda esa investitsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida qaralib, ayniqsa ta'lim sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar inson kapitalini rivojlantirish orqali uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashi G.S.Bekker⁹ tomonidan asoslab berilgan.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalari faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda moliyaviy barqarorlikni baholash mezonlari yetarli darajada kompleks ishlab chiqilmagan. Aksariyat tadqiqotlarda moliyaviy barqarorlik umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlar asosida baholangan bo'lib, investitsiyalarning ushbu jarayonga ta'sirini to'liq aks ettiruvchi indikatorlar tizimi yetarlicha shakllantirilmagan. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarining daromadlar tarkibi, xizmatlar bozori va ilmiy faoliyat natijalari bilan bog'liq jihatlar yetarli darajada integratsiyalashmagan.

Investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy barqarorlikni baholashda investitsiyalar hajmi, ularning samaradorligi, daromad keltirish darajasi hamda resurslardan foydalanish natijadorligini o'zida mujassam etgan kompleks ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish muhim ilmiy yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda investitsiyalar hajmini kengaytirish sharoitida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish va ilmiy asoslashga qaratilgan yondashuvlar qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini rasmiy statistik ma'lumotlar, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar, shuningdek, mahalliy va xorijiy olimlarning moliyaviy barqarorlik va investitsiya samaradorligini baholashga oid ilmiy qarashlari tashkil etadi.

Tadqiqot davomida tizimli tahlil, qiyosiy taqqoslash, mantiqiy umumlashtirish hamda iqtisodiy-statistik usullardan kompleks foydalanildi. Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy ko'rsatkichlari va investitsion faolligi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida analitik yondashuvlardan foydalanildi. Xalqaro tajribani o'rganish asosida oliy ta'lim tizimida investitsiyalardan foydalanish samaradorligini baholash usullari tahlil qilindi va ularning mos jihatlari milliy sharoitlarga moslashtirildi.

Natijada, investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash uchun zarur bo'lgan ko'rsatkichlar tizimi shakllantirildi hamda ularni amaliyotga tatbiq etish bo'yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiy adabiyotlarda investitsiyalar samaradorligini baholash asosan ishlab chiqarish sohalari misolida yoritilgan bo'lib, bunda natijadorlik ko'proq moliyaviy ko'rsatkichlar orqali aniqlanadi. Biroq oliy ta'lim muassasalariga yo'naltirilgan investitsiyalar o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularning natijalari nafaqat moliyaviy, balki ijtimoiy-iqtisodiy va institutsional omillar orqali ham namoyon bo'ladi. Shu sababli, investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlarini ishlab chiqishda an'anaviy yondashuvlarni kengaytirish zarurati yuzaga keladi (1-jadval).

5 Malikov T.S. Moliya: xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyasi: o'quv qo'llanma /i.f.d., prof. A.V.Vahobovning umumiy tahriri ostida. — Toshkent: IQTISOD-MOLIYA, 2009.

6 Pardayev M.Q., Isroilov B.I. Moliyaviy tahlil: (Uslubiy ko'rgazmalar va tavsiyalar albomi). — Toshkent: Iqtisodiyot va huquq dunyosi, 1999. — 197 b.

7 Keynes J.M. (1937) The general theory of employment. The Quarterly Journal of Economics. № 51(2). P. 209-223

8 Knight F.H. (1921) Risk, uncertainty and profit. Boston, MA: Houghton Mifflin Company. pp. 313-350

9 Becker G.S. (1964) Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education. New York: Columbia University Press. pp. 24-58

1-jadval. Investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlari¹⁰

№	Mezoni turi	Baholash mezonlari (ko'rsatkichlar)	Asosiy baholash parametrlari	Tavsif
1	Aktivlar	Aktivlar hajmi va tarkibi; Investitsiya qaytimi (ROI – Return on Investment)	<ul style="list-style-type: none"> • Umumiy aktivlar hajmi • Ta'lim infratuzilmasi ulushi • ROI (Return on Investment) • ARR (Accounting Rate of Return) • NPV (Net Present Value) • IRR (Internal Rate of Return) • Bir talabaga to'g'ri keladigan aktiv qiymati 	Investitsiyalar hisobiga shakllangan moddiy-texnik baza va infratuzilmaning yetarliligi hamda ulardan foydalanish samaradorligini baholaydi
2	Daromadlar	Daromadlar diversifikatsiyasi indeksi (DI – Diversification Index); Pul oqimlari marjasi (CF Margin – Cash Flow Margin)	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrakt va grant daromadlari nisbati • Ilmiy loyihalar va xalqaro grantlar ulushi • Operatsion pul oqimlari barqarorligi (CF, Cash Flow) • CF Margin (Cash Flow Margin) 	Investitsiyalar natijasida daromad manbalarining kengayishi va ularning barqarorligini baholaydi
3	Moliyaviy mustaqillik	Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti (ER – Equity Ratio); Qarzdorlik koeffitsiyenti (DER – Debt-to-Equity Ratio)	<ul style="list-style-type: none"> • ER (Equity Ratio) • DER (Debt-to-Equity Ratio) • FL (Financial Leverage) • Jalb qilingan mablag'lar ulushi 	Muassasaning kapital tuzilmasi va moliyalashtirish manbalari barqarorligini baholaydi
4	Likvidlik va to'lov qobiliyati	Joriy likvidlik (CR – Current Ratio); Tezkor likvidlik (QR – Quick Ratio); Naqd likvidlik (CashR – Cash Ratio)	<ul style="list-style-type: none"> • CR (Current Ratio) • QR (Quick Ratio) • CashR (Cash Ratio) • Operatsion to'lovlarning o'z vaqtida bajarilishi 	Muassasaning qisqa muddatli majburiyatlarni bajarish qobiliyati va moliyaviy barqarorligini baholaydi

Mazkur jadval investitsiyalarni oshirish sharoitida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholashga qaratilgan kompleks indikatorlar tizimini ifodalaydi. Unda moliyaviy barqarorlikni shakllantiruvchi asosiy komponentlar ya'ni aktivlar, daromadlar, moliyaviy mustaqillik va likvidlik, o'zaro uzviy bog'liqlikda va tizimli yondashuv asosida tahlil qilinadi. Har bir mezon investitsiyalarning hajmi va ularning iqtisodiy samaradorligi bilan bevosita bog'liq bo'lib, muassasaning moliyaviy resurslardan foydalanish darajasi, daromadlar shakllanishining barqarorligi hamda kapital tuzilmasining optimallik darajasini aniqlash imkonini beradi. Shu jihatdan, mazkur mezonlar tizimi moliyaviy barqarorlikni baholashda ko'p o'lchovli va integrallashgan yondashuvni ta'minlaydi.

Bundan tashqari, jadvalda keltirilgan ko'rsatkichlar majmuasi investitsiya faoliyatining natijadorligini faqat alohida moliyaviy indikatorlar orqali emas, balki ularning moliyaviy barqarorlikka kompleks ta'siri nuqtai nazaridan baholash imkonini yaratadi. Ushbu yondashuv oliy ta'lim muassasalarining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini aniqlash, investitsiya resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash hamda strategik boshqaruv qarorlarini ilmiy asoslash uchun mustahkam metodologik platforma vazifasini bajaradi. Natijada,

¹⁰ Muallif tomonidan tadqiqotlar (Briley va boshqalar (2019), 104-112 bb., Berk va DeMarzo (2020), 67-74 bb; Pandey (2018), 552-570 bb.) asosida ishlab chiqildi.

investitsiyalarni oshirish asosida shakllangan moliyaviy ko'rsatkichlar tizimi oliy ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash jarayonida indikatorlar tizimini ilmiy asosda shakllantirish muhim metodologik ahamiyat kasb etadi. Moliyaviy barqarorlik ko'p omilli iqtisodiy kategoriya sifatida resurslar hajmi, ularning samaradorligi hamda moliyaviy oqimlarning barqarorligi bilan tavsiflanadi. Shu bois, investitsiyalar ta'sirini aniqlashda umumiy tavsifiy yondashuvlardan ko'ra, aniq iqtisodiy mazmunga ega bo'lgan va matematik ifodalar orqali o'lchanadigan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Quyidagi jadvalda investitsiyalar asosida moliyaviy barqarorlikni baholashga xizmat qiluvchi asosiy indikatorlar va ularning hisoblash formulalari tizimlashtirilgan holda keltirilgan (2-jadval).

2-jadval. Investitsiyalar asosida moliyaviy barqarorlikni baholash ko'rsatkichlari¹¹

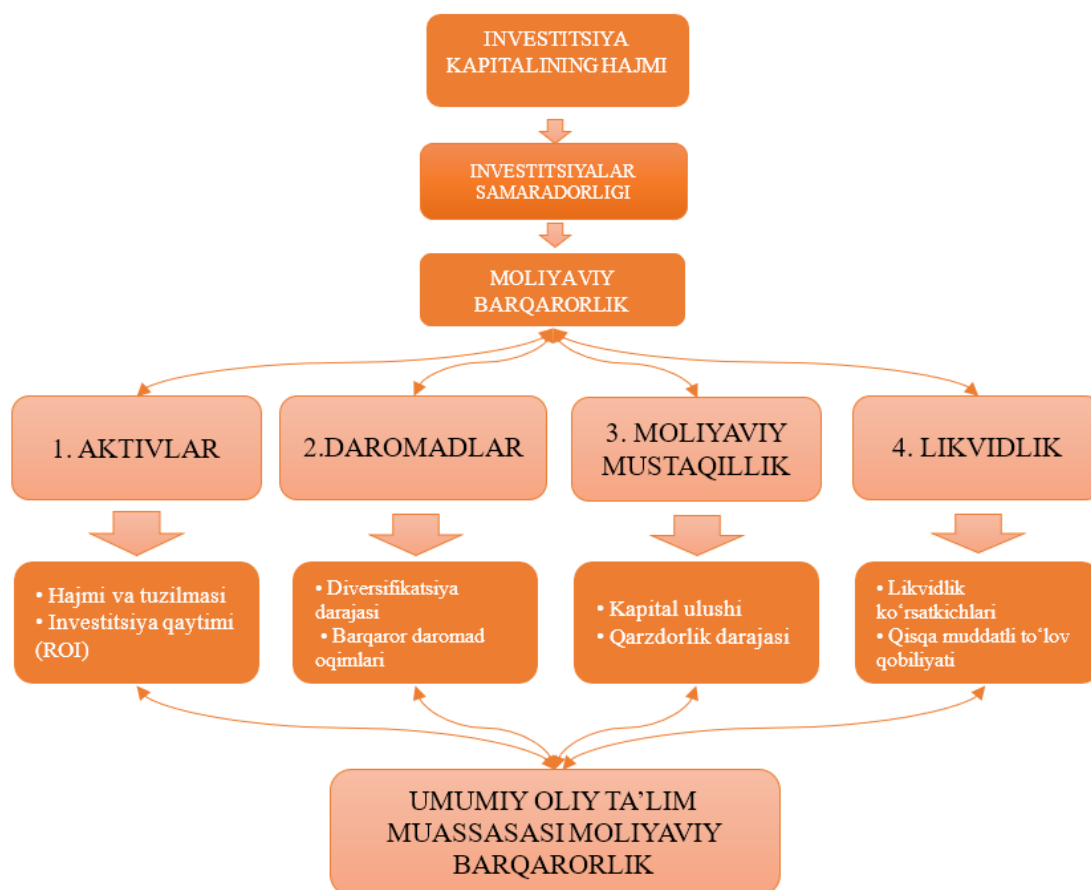
Ko'rsatkich	Formula	Izoh
ROI (Investitsiya qaytimi)	$ROI = \frac{\text{Foyda}}{\text{Investitsiya}} \times 100$	Investitsiya samaradorligini ko'rsatadi
Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti	$K_{mm} = \frac{\text{O'z kapitali}}{\text{Jami aktivlar}}$	Kapital barqarorligini ifodalaydi
Qarz ulushi koeffitsiyenti	$K_{qarz} = \frac{\text{Majburiyatlar}}{\text{Jami aktivlar}}$	Moliyaviy xavflilik darajasi
Joriy likvidlik	$K_{likv} = \frac{\text{Joriy aktivlar}}{\text{Joriy majburiyatlar}}$	Qisqa muddatli barqarorlik
Daromadlar diversifikatsiyasi indeksi	$D = 1 - \sum p_i^2$	Daromad manbalari xilma-xilligi
Aktivlar rentabelligi (ROA)	$ROA = \frac{\text{Sof foyda}}{\text{Jami aktivlar}} \times 100$	Aktivlardan foydalanish samaradorligi

Mazkur ko'rsatkichlar majmuasi oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy holatini kompleks va tizimli baholash imkonini beradi. Jumladan, ROI va ROA ko'rsatkichlari investitsiyalar hamda aktivlardan foydalanish samaradorligini aniqlashga xizmat qilsa, moliyaviy mustaqillik va qarzдорlik koeffitsiyentlari kapital tuzilmasining barqarorligini baholash imkonini beradi. Shu bilan birga, likvidlik ko'rsatkichlari qisqa muddatli majburiyatlarni bajarish qobiliyatini ifodalaydi, daromadlar diversifikatsiyasi indeksi esa moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda daromad manbalarining xilma-xilligini aks ettiradi. Natijada, mazkur indikatorlarning o'zaro uyg'unligi investitsiyalarni oshirish sharoitida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini chuqur va ilmiy asosda baholash imkonini yaratadi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim tizimiga jalb etilayotgan investitsiyalar hajmining ortishi muassasalarining moliyaviy holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, investitsiyalar hisobiga aktivlar bazasi kengayadi, infratuzilma rivojlanadi, daromad manbalari ko'payadi hamda moliyaviy mustaqillik darajasi oshadi. Shu bilan birga, investitsiyalarning samaradorligi ularning to'g'ri taqsimlanishi va boshqarilishiga bog'liq bo'lib, bu omil moliyaviy barqarorlik darajasini belgilovchi muhim determinant sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqot natijalari asosida aniqlanishicha, oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholashda investitsiyalarning roli kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqilishi lozim. Bunda faqat investitsiyalar hajmi emas, balki ularning natijadorligi, daromad keltirish darajasi va moliyaviy oqimlarga ta'siri muhim ahamiyat kasb etadi (1-rasm).

11 Muallif tomonidan xorijiy (Briley va boshqalar (2019), 104-112 bb., Berk va DeMarzo (2020), 67-74 bb; Pandey (2018), 552-570 bb.) tadqiqotlar asosida tizimlashtirildi.

1-rasm. Investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlari tizimi¹²

1-rasmda investitsiyalarni oshirish asosida oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholash mezonlari tizimi konseptual tarzda ifodalangan. Shunga muvofiq, investitsiya kapitalining hajmi va uning samaradorligi moliyaviy barqarorlikni shakllantiruvchi asosiy determinantlar sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu jarayon natijasida moliyaviy barqarorlik to'rtta asosiy komponentlari, ya'ni aktivlar, daromadlar, moliyaviy mustaqillik va likvidlik ko'rsatkichlari orqali baholanadi. Har bir komponent doirasida mos ravishda aktivlar hajmi va tuzilmasi, investitsiya qaytimi, daromadlar diversifikatsiyasi va barqaror daromad oqimlari, kapital ulushi va qarzdorlik darajasi, shuningdek, likvidlik ko'rsatkichlari va qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash qobiliyati kabi mezonlar aks ettirilgan. Mazkur ko'rsatkichlarning o'zaro uyg'unligi oliy ta'lim muassasasining umumiy moliyaviy barqarorligini kompleks baholash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari asosida aniqlanishicha, oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini baholashda investitsiyalarning roli kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqilishi lozim. Bunda faqat investitsiyalar hajmi emas, balki ularning natijadorligi, daromad keltirish darajasi va moliyaviy oqimlarga ta'siri muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy barqarorlikni baholash mezonlari investitsiyalarning samaradorligini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar bilan boyitilishi zarur.

Xususan, tadqiqot doirasida quyidagi asosiy mezonlar tizimi shakllantirildi: aktivlar hajmi va ularning tarkibi, o'z mablag'lari ulushi, daromadlar diversifikatsiyasi darajasi, investitsiyalar hajmi va ulardan olinayotgan iqtisodiy samaradorlik, shuningdek, moliyaviy mustaqillik va likvidlik ko'rsatkichlari. Ushbu ko'rsatkichlar investitsiyalarni oshirish natijasida yuzaga keladigan moliyaviy o'zgarishlarni baholash hamda oliy ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishini aniqlash imkonini beradi.

Oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash va uni samarali baholash bugungi kunda iqtisodiy rivojlanishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xususan, investitsiyalarni oshirish oliy ta'lim tizimining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ta'lim sifati va ilmiy salohiyatni yuksaltirish hamda muassasalarning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlashda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan, investitsiyalarning hajmi va samaradorligini moliyaviy natijalar bilan bog'liq holda baholash, shuningdek, ushbu jarayonni ifodalovchi aniq mezonlar tizimini shakllantirish dolzarb ilmiy-amaliy masala

12 Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqildi.

hisoblanadi. Mazkur yondashuv oliy ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash, investitsion jozibadorligini oshirish hamda resurslardan samarali foydalanishni tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Investitsiyalar hajmi va samaradorligi oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda asosiy omillar hisoblanadi. Investitsiyalarni ko'paytirish nafaqat moliyaviy resurs bazasini kengaytiradi, balki muassasalarning iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlaydi, ularning daromad tuzilmasini diversifikatsiya qiladi va barqaror moliyaviy oqimlarni ta'minlaydi. Shuning uchun, investitsiyalarni ko'paytirish asosida moliyaviy barqarorlikni baholash mezonlarini ishlab chiqish oliy ta'lim tizimining samarali ishlashini ta'minlash uchun muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Shuningdek, investitsiyalarni oshirish asosida moliyaviy barqarorlikni baholashda institutsional va tashkiliy omillarni ham hisobga olish muhimdir. Xususan, boshqaruv samaradorligi, strategik rejalashtirish darajasi hamda investitsiya faoliyatining muvofiqlashtirilganligi moliyaviy natijalarning barqarorligini ta'minlovchi muhim shartlar hisoblanadi. Shu bois, baholash mezonlari tizimi nafaqat moliyaviy ko'rsatkichlar, balki investitsiya jarayonining sifat jihatlarini ham o'zida aks ettirishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, investitsiyalarni oshirish oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini shakllantiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Biroq moliyaviy barqarorlikni baholash jarayoni faqat investitsiyalar hajmini aniqlash bilan cheklanmay, balki ularning iqtisodiy samaradorligi, daromadlar shakllanishiga ta'siri hamda moliyaviy resurslardan foydalanish darajasini kompleks baholashni talab etadi. Oliy ta'lim tizimi sharoitida investitsiyalarning natijadorligi an'anaviy moliyaviy ko'rsatkichlardan tashqari ta'lim sifati, ilmiy-tadqiqot faoliyati natijalari va inson kapitalining rivojlanishi bilan ham uzviy bog'liqdir. Shu sababli, moliyaviy barqarorlikni baholash mezonlari tizimi ko'p o'lchovli va integrallashgan yondashuv asosida shakllantirilishi lozim.

Tahlillar asosida aniqlanishicha, investitsiyalarni oshirish oliy ta'lim muassasalarining aktivlar bazasini kengaytirish, daromad manbalarini diversifikatsiya qilish, moliyaviy mustaqillikni kuchaytirish hamda likvidlik darajasini yaxshilash orqali moliyaviy barqarorlikni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, investitsiyalardan foydalanish samaradorligi ushbu jarayonning hal qiluvchi omili bo'lib, u investitsiya qaytimi, daromadlar barqarorligi va kapital tuzilmasining optimalligi orqali namoyon bo'ladi. Demak, moliyaviy barqarorlikni baholashda investitsiyalarni faqat hajmiy emas, balki sifat va natijadorlik jihatidan ham tahlil qilish zarur.

Mazkur tadqiqot natijalariga asosanib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

Birinchiidan, oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy barqarorlikni baholash uchun investitsiyalar bilan uzviy bog'langan indikatorlar tizimini joriy etish lozim. Bunda ROI, ROA, moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti, daromadlar diversifikatsiyasi indeksi va likvidlik ko'rsatkichlari asosiy mezonlar sifatida qo'llanilishi maqsadga muvofiqdir.

Ikkinchiidan, investitsiyalarni oshirish jarayonida daromad manbalarini kengaytirish va ularni diversifikatsiya qilishga alohida e'tibor qaratish zarur. Xususan, ilmiy loyihalar, xalqaro grantlar, innovatsion ishlanmalar va qo'shimcha ta'lim xizmatlari orqali barqaror moliyaviy oqimlarni shakllantirish muhim hisoblanadi.

Uchinchiidan, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda kapital tuzilmasini optimallashtirish va qarz yuklamasini maqbul darajada saqlash zarur. Bu esa oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy mustaqilligini oshirish va investitsion jozibadorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

To'rtinchiidan, investitsiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish maqsadida ularning natijadorligini muntazam monitoring qilish va baholash tizimini joriy etish lozim. Bu orqali moliyaviy resurslardan foydalanish darajasini aniqlash va strategik boshqaruv qarorlarini takomillashtirish imkoniyati yaratiladi.

Beshinchiidan, oliy ta'lim muassasalarida uzoq muddatli moliyaviy rejalashtirish tizimini rivojlantirish zarur. Bunda investitsiyalar hajmi, daromadlar prognozi va moliyaviy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni hisobga olgan holda strategik rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, investitsiyalarni oshirish asosida moliyaviy barqarorlikni baholash mezonlarini takomillashtirish oliy ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu yondashuv moliyaviy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash, daromadlar barqarorligini oshirish hamda oliy ta'lim tizimining umumiy iqtisodiy samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston-2030" strategiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi 26.12.2025-y <https://president.uz/oz/lists/view/8834>
3. Bekbayeva F.B. Analysis of the financial stability of an economic entity, "Innovations in Science and Technologies" илимий-электрон журналы, 325-332 bb., <https://zenodo.org/records/15640368>.

4. Moliyaviy barqarorlik haqida - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki
5. Malikov T.S. Moliya: xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyasi: o'quv qo'llanma /i.f.d., prof. A.V.Vahobovning umumiy tahriri ostida. — Toshkent: IQTISOD-MOLIYA, 2009.
6. Pardayev M.Q., Isroilov B.I. Moliyaviy tahlil: (Uslubiy ko'rgazmalar va tavsiyalar albomi). — Toshkent: Iqtisodiyot va huquq dunyosi, 1999. — 197 b.
7. Keynes J.M. (1937) The general theory of employment. The Quarterly Journal of Economics. № 51(2). P. 209-223
8. Knight F.H. (1921) Risk, uncertainty and profit. Boston, MA: Houghton Mifflin Company. pp. 313-350
9. Becker G.S. (1964) Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education. New York: Columbia University Press. pp. 24-58.
10. Brealey, R. A., Myers, S. C., & Allen, F. (2019). Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill. pp. 104–112
11. Berk, J., & DeMarzo, P. (2020). Corporate Finance. Pearson. pp. 67–74.
12. Pandey, I. M. (2018). Financial Management. Vikas Publishing. pp. 552–570.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100